

Prostorové vnímání

Díky gravitaci dítě nejdříve zvládá pojmy pohybující se v rozmezí nahoře – dole. S rozvojem zrakového vnímání a zvládnutím prostoru pomocí pohybu, postupně získávají obsah i pojmy vpředu – vzadu. Pojmy vpravo – vlevo mění svůj význam vzhledem k poloze těla.

Nezvládnutí prostorové orientace, v kombinaci s oslabeným zrakovým rozlišováním se může negativně projevit při čtení, psaní i v matematice:

- záměna písmen b – d, záměna při čtení slov typu dal – lad,
- ztížená orientace v delším souvislém textu,
- záměna čísel 6 – 9, 23 – 32.

Prostorové a pravolevé vnímání můžeme procvičovat následovně:

- Prostorovou orientaci můžeme nacvičovat pomocí různých konstruktivních her (dítě staví z kostek a současně plní naše pokyny typu: „Dej kostku nahoru, před, doprava, vedle“ atd.
- Stejně tak tyto pojmy nacvičíme, když dítěti ukazujeme obrázky a ptáme se, co je nahoře, dole, vpravo, vpředu, hned za, poslední, mezi, nad, vedle, před atd.
- Na bílý papír nakreslíme různé geometrické tvary, které rozstříháme a necháme dítě skládat dohromady (barevné obrázky nejsou vhodné, protože se dítě při skládání orientuje dle barev nikoli dle tvarů). Dobré jsou i hry s tangramy či skládání origamů.
- Hra: HÁDEJ, KDE JE KOSTKA – dospělý, který nápravu provádí má v ruce malou kostičku, kterou schovává za zády, aby ji dítě nevidělo. Natáhne jednu ruku dopředu, druhou dozadu, obě dlaně má zavřeny. Dítě hádá, ve které ruce dospělý kostku drží. Nesmí však na kostku ukazovat, hádá pouze slovně – vpředu, vzadu. Hra je obměněna o pojmy vpravo, vlevo – kdy hráč nechává ruce se schovanou kostkou položeny na kolenou a reaguje pouze na pokyn dítěte, zda má ukázat levou či pravou ruku. Do hry lze zapojit i pojmy nahoře – dole, vrchní – spodní, kdy hráč s kostkou dává ruce nad sebe.
- Dáváme dítěti pokyny typu: „Ukaž pravou rukou (oko, ucho, nohu), levou.“ Na ruku lze napsat počáteční písmeno (P, L). „Ukaž pravou rukou levé ucho.“ Toto by dítě mělo zvládnout ve věku mezi 7 – 9 lety. Obtížnější variantou je, když má dítě části těla ukazovat na naproti stojícím spoluhráči. Musí si uvědomit, že se jedná o zrcadlově položené strany. Většina dětí toto zvládá okolo 10 let.
- Kresebný diktát (nakresli doprostřed výkresu dům, vpravo od domu plot, vlevo strom...).
- Prostorová i pravolevá orientace se velmi dobře procvičuje v každodenních situacích – např. na vycházce hledáním předmětů v okolí, určování pozice stojících lidí ve frontě, zaparkovaných aut na parkovišti, věcí ve výkladních skříních, domů v ulici aj.
- Bezva hra je i „Navigátor“, kdy dítě po cestě do školy nebo v autě naviguje, kudy povede cesta (zejména pojmy vpravo – vlevo).

Tato oblast se dá procvičovat i prostřednictvím počítačových programů i programů do chytrých telefonů a tabletů (Oko hrátky, PMQ software, Prostorová orientace, Tam a sem s myšákem...), které nabízejí velkou škálu cvičení pro rozvoj prostorového vnímání. Dětem se tento způsob procvičování bude jistě velmi líbit, měl by ovšem sloužit pouze jako doplněk a být časově omezený. Sedavá činnost při návratu ze školy by měla být minimální. Hry a pracovní listy, které se zaměřují na rozvoj prostorové orientace, jsou například tyto:

